

SUPORTS I RECURSOS PER A LA INCLUSIÓ

CENTRES DE PRIMÀRIA

**ASPECTES A TENIR EN COMPTE EN L'ANÀLISI DE
L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT EN EL CENTRE**

SUPORTS I RECURSOS PER A LA INCLUSIÓ

CENTRE DE PRIMÀRIA

ASPECTES A TENIR EN COMPTE EN L'ANÀLISI DE L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT EN EL CENTRE

Introducció

Avançar en la inclusió comporta augmentar la qualitat educativa per a tot l'alumnat en els contextos ordinaris. Un aspecte cabdal dins d'aquest procés és el d'anar reduint les barreres a l'aprenentatge i a la participació que l'alumnat es pot trobar. Les barreres provenen de la mateixa acció educativa o de funcionament i organització del centre. Així, s'ha vist que les dificultats per avançar en la inclusió poden trobar-se a l'aula, en el professorat, en el centre, en les famílies o en la comunitat. Progressivament es tracta de respondre a la necessitat de que tots els alumnes aprenguin i participin tant com sigui possible a l'escola i a l'aula, posant especial atenció a l'alumnat que presenta risc de marginació, de fracàs escolar o que té necessitats educatives especials. En aquest procés, és imprescindible la col·laboració i implicació de tota la comunitat educativa, així com la utilització d'estratègies diverses i flexibles.

Reduir les barreres a l'aprenentatge i a la participació que poden tenir els alumnes també implica mobilitzar recursos i generar suports en els contextos ordinaris. Sempre hi ha més recursos per donar suport a l'aprenentatge i a la participació de l'alumnat dels que habitualment s'utilitzen. Hi ha recursos de l'alumnat i de la interacció entre iguals que estan infrautilitzats, així com del potencial de l'equip educatiu per millorar les situacions educatives i per donar suport al desenvolupament de l'alumnat.

Els recursos i suports per a la inclusió s'han d'entendre en sentit ampli, tal com es defineix a l'Índex per a la inclusió¹: es tracta d'una idea més àmplia de suport i *“es defineix com totes les activitats que augmenten la capacitat d'un centre educatiu per atendre la diversitat de l'alumnat. Donar suports als individus representa només una part dels intents que es fan per millorar la participació de l'alumnat, també es proporciona suport quan el professorat planifica les unitats didàctiques tenint en compte tot l'alumnat, quan reconeix que els estudiants disposen de diferents coneixements previs, de diferents experiències i estils d'aprenentatge, o quan l'alumnat s'ajuda mútuament.”*

El concepte d'inclusió demana també una nova mirada pel que fa a la utilització i prioritització dels recursos del centre que s'han de posar a disposició de tot l'alumnat amb intervencions que afavoreixin l'aprenentatge i la participació, tant com sigui possible, dins dels grups classe de referència. Els recursos humans, materials i metodològics han d'estar a disposició de la diversitat dels grups classe.

¹ Booth, T i Ainscow, M (2002): Índex per a la inclusió. Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva Editat i produït pel Centre for Studies on Inclusive Education (CSIE). Mark Vaughan. Document traduït i adaptat al català pel **Grup de treball sobre escola inclusiva** de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona format per: Ester Miquel, David Duran, Josep Font i Climent Giné.

Finalitats del document

Avançar cap a pràctiques i polítiques progressivament més inclusives requereix una reflexió i revisió del que es fa en el centre educatiu, per anar introduint millores a nivell metodològic i organitzatiu de manera que tot l'alumnat pugui participar i aprendre.

Aquest document pretén ser una guia pels centres que, de manera autònoma o amb el suport dels serveis educatius educatius, pretenen realitzar processos de millora en aquesta direcció. És un instrument que suggereix una recollida d'informacions sistemàtica sobre l'atenció a la diversitat del centre educatiu per tal que la Comissió d'Atenció a la Diversitat disposi d'elements per a la reflexió des d'un punt de vista global. Es tracta de reconèixer tot allò que funciona i cal consolidar, valorar els aspectes que es podrien millorar per atendre l'alumnat que troba barreres a l'aprenentatge i a la participació, així com millorar la resposta a les necessitats educatives de tot l'alumnat. Analitzar el que es fa, de quins recursos es disposa, quin tipus de suports s'estan realitzant, si s'han dut a terme els progressos esperats... Tot això, comporta una revisió de la pràctica per poder millorar allò que el centre valori més necessari i possible.

La finalitat és la de disposar d'elements per la reflexió i l'anàlisi en un treball constructiu de l'equip educatiu del centre, afavorint que sorgeixin iniciatives i propostes tenint en compte la realitat i les possibilitats del centre, tot caminant vers una escola més inclusiva. Amb aquest treball el centre educatiu podrà disposar d'una fotografia global sobre la situació de l'atenció a la diversitat en el centre.

Els diferents quadres que trobareu en el document poden ser útils per a recollir informacions dels diferents apartats i permetre obtenir una "fotografia" dels recursos i suports per l'atenció a la diversitat de que disposa el centre educatiu en un moment donat. Tot i això, no són indispensables i caldrà adequar-los i contextualitzar-los a cada centre concret.

**ASPECTES A TENIR EN COMPTE EN L'ANÀLISI DE
L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT EN UN CENTRE DE PRIMÀRIA**

1. Dades del centre i del professorat

Alumnat i professorat	
Nombre d'alumnes del centre	
Mitjana d'alumnes per aula	
Nombre d'aules del centre	
Nombre de grups per nivell	
Nombre de Tutors	
Nombre total de Professors	

Professorat i professionals per l'atenció a la diversitat	
Nombre de tutors	
Nombre total de mestres	
Mestres de suport de parvulari	
Mestres d'Educació Especial	
Tècnic d'Educació Infantil	
Nombre de MALL	
Tutors d'aules d'acollida	
Auxiliars d'Educació Especial	
Nombre de MEE USEE	
Nombre d'educadors USEE	

Nombre de mestres que intervenen a cada grup classe									
Grup A	P3	P4	P5	1r	2n	3r	4rt	5è	6è
Nombre de professors que intervenen en cada grup classe									
Grup B	P3	P4	P5	1r	2n	3r	4rt	5è	6è
Nombre de professors que intervenen en cada grup classe									
Grup C	P3	P4	P5	1r	2n	3r	4rt	5è	6è
Nombre de professors que intervenen en cada grup classe									

2. Cultura de centre: projectes, context i participació

- Projectes que té endegats el centre educatiu i valorar si l'atenció a la diversitat ha preocupat al centre o si no ha estat un tema prioritari.
- Documents escrits que recullen acords de centre i ús que se'n fa: programacions, mínims curriculars, criteris d'avaluació, pla d'acció tutorial, pla d'acollida, pla de mediació, pla de convivència, reglament de règim intern, programacions transversals de determinats continguts, criteris de promoció...
- Tipus de reunions segons el nivell o cicle, comissions. Periodicitat i participants. Reunions específiques sobre com s'està desenvolupant l'atenció a la diversitat en el centre: de cicle, de la Comissió d'Atenció a la diversitat, de tutoria, de claustre... Capacitat de fer propostes, de prendre decisions, de portar-les a terme i d'avaluar-les. Presència del treball en col·laboració. Espais d'intercanvi de materials i programacions.
- Participació, relació i col·laboració amb les famílies. Participació de l'alumnat: projectes, espais en els que participen, delegació de responsabilitats en l'alumnat.... Espais de relació i treball amb la comunitat escolar i amb institucions de l'entorn.

En definitiva, es tracta d'analitzar la capacitat del centre per trobar respostes creatives respecte l'atenció a tot l'alumnat, especialment als que manifesten necessitats educatives especials.

3. Mesures per atendre a la diversitat a nivell de centre

3.1. Organització del centre

Organització del centre
Criteria per a la distribució dels tutors.
Criteria per a la distribució dels recursos.
Participació dels professionals de suport (mestres d'educació especial, de suport...) en les reunions de programació ordinàries.
Tipus de coordinació de tutors/es i professionals de suport en relació al treball amb l'alumnat amb nee o amb d'altres alumnes de la classe.
Tipus de coordinació de tutors/es i professionals de suport en relació al treball amb l'alumnat amb nee o amb d'altres alumnes de la classe.
Programacions transversals de determinats continguts.
Coordinació pedagògica. Treball que es porta a terme.
Comissió d'atenció a la diversitat. Treball que es porta a terme.
Espais d'intercanvi de materials, programacions, etc.
Desdoblaments. Finalitats. Tipus de treball.
Grups flexibles. Tipus de treball.

3.2. Treball de col·laboració

Organització del centre
Hi ha reunions específiques per revisar i posar en comú com s'està fent l'atenció a la diversitat en el centre? (de cicle, claustre, comissions...)
Tipus de reunions segons el nivell o cicle. Periodicitat. Participants.
Comissió d'atenció a la diversitat: objectius, funcions i dinàmica. Membres, periodicitat, temes que es tracten, presa de decisions. Revisió dels suports i mesures o acords presos.
Juntes d'avaluació: objectius, funcions i dinàmica. Participació de l'equip de diversitat. Revisió dels suports i de les metodologies per atendre la diversitat.
Tipus de coordinació de tutors/es i professionals de suport en relació al treball amb l'alumnat amb nee o amb d'altres alumnes de la classe.
Com i on es prioritzen les demandes d'atenció/ intervenció en relació a alumnes ? ☐ Cicle ☐ CAD ☐ MEE ☐ EAP
Revisió dels suports i les metodologies per atendre la diversitat a les juntes d'avaluació.
Comissió Pedagògica. Equip educatiu: atenció diversitat.
Comissió Social: membres, periodicitat, temes que es tracten, presa de decisions.
Es fa alguna sessió de claustre per posar en comú com s'està avançant en relació a aquests temes i per fer propostes de millora?
Hi ha un responsable o referent de l'atenció a la diversitat en el centre?

4. Mesures per atendre a la diversitat a l'aula

Mesures per atendre a la diversitat a l'aula			
	Grups classe implicats	Continguts prioritzats	Finalitats i tipus de treball
Sessions tutorització			
Dos mestres a l'aula			
La programació de l'aula té en compte la diversitat ?			
Treball cooperatiu			
Programació diversificada/ multinivell			
Treball per racons / tallers dins l'aula			
Tallers o racons interclasses			
Petit grup dins l'aula			
Petit grup fora de l'aula			
Suport a la llengua oral i escrita. Tipus de suport			
Suport a la lectura amb els alumnes que ho requereixen			
Atenció individual			
Altres suports			

5. Intervenció del professorat d'educació especial i del mestres que fan suports

Es tracta d'analitzar quin tipus d'intervenció fan els mestres d'educació especial del centre i, quan hi ha altres mestres que fan suport, veure també com intervien i es coordinen amb els mestres que porten el grup classe.

Intervenció del professorat d'educació especial i dels mestres que fan suports						
Nivells o cicles	Qui fa el suport	Dins l'aula	Fora de l'aula	Grups reduïts	Col·labora en les adaptacions de materials per l'aula	Altres

6. Professionals amb atenció directa a alumnes amb necessitats educatives especials

- Veure quants professionals estan intervenint en relació a alumnes concrets donant suport directe.
- Conèixer i compartir el tipus d'intervenció que s'està fent per part dels diferents professionals.
- Analitzar punts en comú entre les diferents intervencions per afavorir la col·laboració i evitar actuacions repetitives o poc coherents.

Professionals amb atenció directa alumnes amb necessitats educatives especials			
	Hores setmanals de dedicació	Periodicitat	Nombre alumnes atesos directament
Mestre educació especial			
Mestres de suport			
Educador d'EE			
Auxiliar d'EE o vetllador			
Logopeda (CREDA)			
Mestre itinerant visuals (CREDV)			
Fisioterapeutes			
Escolarització compartida			
Altres			

7. Professionals que fan assessorament en relació a la inclusió de tot l'alumnat

- Saber quins professionals estan realitzant tasques d'assessorament en el centre en relació a la inclusió des d'una perspectiva àmplia i en relació a tot l'alumnat.
- Conèixer i compartir el que s'està fent per part dels diferents professionals: tipus d'intervenció, continguts que s'estan treballant i àmbits en els que s'està intervenint.
- Es facilita l'observació/participació dels assessors dins l'aula? A les reunions d'equip docent? A les juntes d'avaluació?
- Analitzar conjuntament punts en comú entre les diferents intervencions per afavorir la col·laboració, evitar actuacions repetitives o incoherències.

Professionals que fan assessorament en relació a la inclusió de tot l'alumnat			
	Hores setmanals dedicació	Periodicitat	Tipus d'intervenció. Continguts de l'assessorament i àmbits d'intervenció
Psicopedagog EAP			
Treballador/a social			
Assessor d'ELIC			
Assessors de serveis educatius específics (CREDA, CREDV, SEEM):			
Suport professionals de CEE			
Altres assessors			

8. Grups i alumnes amb més necessitat de suport

Es tracta d'analitzar quins grups i alumnes tenen més necessitat de suport de cara a replantejar com s'estan fent els suports o a prioritzar-los de cara a un nou curs escolar.

Alumnat i grups amb més necessitat de suport										
	P3	P4	P5	1r	2n	3r	4rt	5è	6è	
Grups amb més necessitat de suport										
Alumnes amb nee greus i permanents										
Alumnes als quals se'ls ha fet un pla individualitzat										
Alumnes als que els cal un pla individualitzat										
Alumnes nouvinguts										
TOTAL										